

fordi de i mer ubvortes Forstand ikke kunne vente anden Arv fra deres Barndomshjem, — trænge til Dplysning.

Det maa indrømmes, at en forbedret Lovgivning kun er en af denne Sags Løstestænger. Den offentlige Mening, Kommunalbestyrelserne, Lærerne og fremfor Alt Forældrene ere de egentlige Faktorer for Sagens Fremme. Paa disse Faktorer beror det, om og hvorledes ei blot Lovens Bud, men dens Ønske og Forventning bliver gennemført i Livet. Betydningen af en Lovgivningsakt, der løsner hæmmende Baaud, tilfjer Statshjælp, hvor denne er nødvendig, og fastsætter bestemtere Grændser for Pligtforfømmelsen, er imidlertid indlysende. Ei blot direkte ved sit Indhold, men indirekte ved den Omhu, Lovgivningsmagten derved viser, vil en saadan Akt væsentlig bidrage til at fremkalde større Interesse, Liv og Udvikling paa dette Omraade.

Eiden den frie Forfatnings Indførelse er der vel udkommet adskillige mindre Love, vedrørende Almueskolevæsenet, men det kan neppe siges, at man derved i nogen væsentlig Grad har taget Sigte paa at have Dplysningen til et højere Standpunkt. Videregaaende i denne Retning var et af Regjeringen i 1872—73 i Folkethinget forelagt Lovforslag; men det Grundlag, hvorpaa det var bygget, fandtes med Rette ikke tilfredsstillende. Første Behandling standsedes og et Udvalg blev nedsat. Dette afgav en Betænkning, men yderligere Forhandling fandt ikke Sted. Hvorledes Stylden fordeles sig for de følgende Aars Udfattelse, er der her ingen Grund til at undersøge; men, hvormeget vi end, hvad vore Ændringer vise, kan have at indvende imod Lovforslaget i dets foreliggende Skikkelse, finde vi det forstaaeligt og rigtigt, at den nuværende Minister har bragt Sagen frem saavel i første som i anden Del af Samlingen 1878—79, og, da Arbeidet ikke fremmedes tilstrækkeligt, for tredje Gang i denne Samling. Endelig er det lykkes at bringe Forhandlingerne saa vidt, at de forskjellige Anskuelser have kunnet give sig Udtryk i formulerede Forslag, som maa antages at blive forelagt Thinget, og dermed Ofsentligheden i denne Samling og om mulig blive Gjenstand for Forhandling og foreløbig Afstemning. Kan dette bidrage til Spørgsmaalets heldige Løsning i den nærmeste Fremtid, maa denne Samlings omfattende Arbeide paa Sagen betragtes som vel anvendt.

Den Betænkning, som Udvalget under 13de Mai 1873 afgav over Skoleagen, og hvori der opstilles fra Flertallets Side forskellige Grundtræk, som i endel Punkter ogsaa helt eller delvis fandt Tilflutning hos Mindretallet, har en vis historisk Betydning for Sagens Behandling, idet de deri udviklede Grundsatninger have været Gjenstand for Drøftelse og efter vor Erfaring i en væsentlig Grad ere billige omkring i Befolkningen i de forløbne Aar. Uagtet disse Grundprinciper for

en Reform paa Skolens Omraade fremtraadte som foreløbige, forsaavidt som statistiske og andre Dplysninger kunde og maatte øve Indflydelse paa deres Udvikling i Enkelthederne, naar disse skulle fremsættes i Lovsform, have vi ved en fornyet Overveielse af dem ikke kunnet andet end finde, at de, med det alt da tagne Forbehold med Hensyn til den speciellere Udførelse efter de senere nøiere belyste Erfaringer og Forhold, fremdeles ere vel stikede til Grundlag for en ny Skolelov. For i det Følgende at lette Henvisningen til den nævnte Betænkning have vi vedføjet et Aftryk af den som Bilag. De deri fremtrædende Hovedpunkter ere navnlig: 1) Skoletvangens Dykævelse; 2) Almueskolens fylligere Udvikling og Kommunernes betydelig udvidede Selskyprelse; 3) Privat skolens heldigere Stilling; 4) Tilsynets Omordning og 5) Statsstiftudets væsentlige Forøgelse. Disse Spørgsmaal med flere mindre dermed beklægte vil man finde udviklede i vore Forslag, hvilket i det Følgende nærmere skal paavises.

Til Afsnit I.

(Lovforslagets §§ 1—7; vort Forslag, Bilag A, §§ 1—10).

I Epiden af Lovforslaget møde vi følgende tvende Principer:

1) Statens Ret til at kræve, at Forældrene drage Omfjorg for, at deres Børn meddeles Dplysning;

2) Forældrenes Ret til selv at bestemme, hvor og hvorledes denne Dplysning skal erhverves.

Da der ligesaa lidt i nærværende som i det tidligere Udvalg (1873) har været Uenighed om Rigtigheden af disse Principer, skal man her ikke nærmere komme ind derpaa (vort Forslag § 1).

Derimod fortjener det særlig Overveielse, hvad denne „Forældrenes Ret“ praktisk vil sige, naar Børnene, og det gælber den allerførste Del, efter Omstændighederne maa være henviste til at søge den offentlige Skole. — Den nuværende Lovgivning sætter alle disse Forældre under en daglig irriterende Kontrol, der ofte indvirker forstyrrende paa den rette Dpfattelse af Skolen, svækker Forældrenes Ansvarshjælp, besværliggjør den pædagogiske Samvirken mellem Lærerne, Skolens Styrelse og Forældrene, og øver saaledes en høist skadelig Indflydelse paa Undervisningens Fremme. Lovforslaget ændrer vel Mulktbestemmelserne, men det hviler dog paa det gamle Princip: Skoletvang for alle den offentlige Skole søgende Børn. Det er vor Overbevisning, at, dersom man vil vente at vække hos Forældrene den levende Interesse for Skolens Gjerning, som er den nødvendigste